

Warszawa, 8.02.2021

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji
niepełnosprawni_tv@krrit.gov.pl

Szanowni Państwo,

w odpowiedzi na zaproszenie do konsultacji projektu Stanowiska KRRiT w sprawie jakości i sposobu realizacji tłumaczenia na język migowy w utworach audiowizualnych, przesyłamy uwagi organizacji osób niesłyszących.

Bardzo cieszymy się, że KRRiT przystąpiła do opracowania wytycznych. Liczymy na to, że ich realizacja przez nadawców zapewni realną, nie fikcyjną dostępność dla środowiska osób korzystających z tłumaczenia na język migowy.

Rozmiar tłumacza

Dla odbiorców języka migowego w telewizji kluczowy jest rozmiar tłumacza, programy z małym lub zakrytym tłumaczem PJM są nadal niedostępne dla odbiorców. Zalecany minimalny rozmiar tłumacza, to $\frac{1}{8}$ **wielkości ekranu**. Jest to daleko idący kompromis ze strony środowiska osób niesłyszących, poparty badaniami. Zalecanie mniejszego niż $\frac{1}{8}$ ekranu tłumacza znacznie utrudnia zrozumienie treści bez względu na to, jak duży telewizor ma odbiorca. Wielkości tłumacza na ten moment nie można regulować tak, jak odbiorca słyszający reguluje sobie dźwięk.

Zwracamy uwagę na to, że zapewnianie dostępności audycji telewizyjnych w ramach określonych kwot jest obowiązkiem nadawców. Nie można przenosić odpowiedzialności za dostępność telewizji na użytkownika i sugerować mu zakupu lepszego telewizora, umożliwiającego powiększenie obrazu tłumacza. Wytyczne nie powinny podpowiadać takich rozwiązań.

Jakość tłumaczenia w czasie debat

Niektóre audycje na żywo są bardziej wymagające, jeśli chodzi o praktyki tłumaczeniowe, na przykład debaty polityczne bądź dyskusje w większym gronie, prowadzone przez dłuższy czas. Aby zachować jakość tłumaczenia debaty telewizyjne powinny być tłumaczone przez zespół tłumaczy zmieniających się co jakiś czas, podobnie, jak się to odbywa w czasie tłumaczeń konferencyjnych.

Polski język migowy a system językowo-migowy

Z tłumaczeń na język migowy korzystają użytkownicy języka migowego, a nie tylko osoby o określonej wadze słuchu; nie jest trafione uzależnianie potencjalnej liczby odbiorców tłumaczeń na język migowy od liczby osób ze stwierdzoną niepełnosprawnością słuchu i głębokości ubytku słuchu. Stwierdzenie, że najczęściej odczytują mowę z ust, jest nieuprawnione i niezasadne w kontekście telewizji, gdyż takie odczytywanie najczęściej jest niemożliwe z powodu zmieniających się kadrów i zbyt małej widoczności twarzy

W Polsce społeczność użytkowników języka migowego komunikuje się polskim językiem migowym, osoby komunikujące się systemem języka migowego są również użytkownikami języka polskiego, w tym napisów; **nie powinno się rekomendować tłumaczenia na SJM**, gdyż wymaga on znajomości zarówno języka polskiego jak i znaków migowych. Dzisiaj się odchodzi od nauczania i stosowania SJM.

Przypis [1] w wytycznych utrwała mit. SJM **nie ułatwia komunikacji** między osobami słyszącymi i głuchymi. Jest to sposób komunikacji, który z czasem został zweryfikowany jako nieskuteczny i został odrzucony przez społeczność posługującą się polskim językiem migowym, także w zakresie tłumaczeń migowych.

W przypisie [10] błędnie wiąże się dialekty i regionalizmy polskiego języka migowego z tłumaczeniem hybrydowym. Taki rodzaj tłumaczenia związany jest z mieszaniem kodów językowych polskiego języka migowego i języka polskiego.

Dobre praktyki i proponowane rekomendacje

Brakuje tłumaczeń na PJM podczas ważnych konferencji prasowych. Warto rozważyć rekomendację, by w pierwszej kolejności tłumaczone na PJM były komunikaty dotyczące bezpieczeństwa.

Coraz częściej zdarza się, że na konferencjach rządowych zapewnione jest tłumaczenie na miejscu. W wytycznych powinna znaleźć się rekomendacja, że w takim wypadku telewizja nie powinna wycinać tłumacza z transmisji. Jeśli telewizja powtarza swój program tłumaczony na PJM na innym kanale, nie powinna zakrywać tłumacza JM paskiem informacyjnym

Jeśli telewizja cytuje wypowiedź, która była tłumaczona na PJM, nie powinna zakrywać tłumacza JM na tej samej zasadzie jak nie wycisza dźwięku (zasada ta nie dotyczy sytuacji, w której komunikat tłumaczony jest na inne niż polski języki migowe).

Dodatkowe uwagi

Rozwój technologii jest oczywisty, wymienianie komercyjnego playera w przypisach wygląda jak reklama i nie ma uzasadnienia merytorycznego.

Z wyrazami szacunku,



Instytut Spraw Głuchych

Marta Demianiuk i Monika Krawczyk



Kampania #dostepnytlumaczPJM (www.dostepnytlumaczpjm.pl)

Bartosz Marganiec



Napisyplus.pl

Anna Sacha